

DOI: 10.34015/2523-4552.2025.4.22
УДК 343.1

Голубов А. Є.,
кандидат юридичних наук,
старший науковий співробітник,
доцент кафедри права гуманітарно-
правового факультету Національного
аерокосмічного університету
«Харківський авіаційний інститут»
ORCID: 0000-0001-8608-4206

ЗАХИСТ ПЕРСОНАЛЬНИХ ДАНИХ ОСІБ, ЯКІ БЕРУТЬ УЧАСТЬ У КРИМІНАЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ

У статті здійснено комплексний аналіз проблем захисту персональних даних осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві, з урахуванням сучасних викликів, пов'язаних з удосконаленням форм і порядку кримінального провадження, його цифровізацією та розширенням обсягу інформації про фізичних осіб. Обґрунтовано, що персональні дані учасників кримінального провадження становлять особливу категорію інформації, обробка якої потребує підвищених правових гарантій з огляду на необхідність належної реалізації права на приватність, забезпечення умов для здійснення процесуальних прав учасниками провадження, а також мінімізацію ризиків незаконного розголошення таких відомостей.

Проаналізовано ознаки та зміст поняття «персональні дані», а також чинне законодавство України у сфері їх захисту в кримінальному провадженні. На основі аналізу наукових публікацій і міжнародних стандартів, зокрема європейських підходів до захисту персональних даних, визначено їх роль у кримінальному процесі та наголошено на важливості їх належного захисту. Наведено приклади основних проблем правозастосування, нормативні прогалини та виклики у сфері захисту персональних даних у кримінальному судочинстві. Зроблено висновок про необхідність удосконалення процесуальних механізмів їх захисту з урахуванням принципів законності, легітимної мети, пропорційності та мінімізації втручання у приватне життя, а також відповідних вимог до обробки персональних даних.

Запропоновано розглядати проблематику захисту персональних даних у кримінальному провадженні як самостійний напрям подальшого вдосконалення правового регулювання та правозастосовної практики у цій сфері.

Ключові слова: кримінальне провадження, право на приватність, інформація з обмеженим доступом, конфіденційна інформація, персональні дані, учасники кримінального провадження, реалізація процесуальних прав, захист прав людини, безпека учасників кримінального провадження.

Постановка проблеми. До завдань кримінального провадження, передбачених ст. 2 Кримінального процесуального кодексу України,

належить охорона прав, свобод і законних інтересів його учасників. Зміст цього завдання відображає положення ст. 3 Конституції України. Саме такий взаємозв'язок галузевих і конституційних норм характеризує національне кримінальне провадження як провадження демократичної, соціальної, правової держави. І тому як напрям його вдосконалення слід вважати подальше посилення гарантій прав, свобод і законних інтересів учасників цього провадження.

Одним із прав особи-учасника кримінального провадження є право на невтручання в її особисте і сімейне життя. Тому, визнаючи людину найвищою соціальною цінністю, держава та її представники повинні не лише гарантувати, а й реально забезпечувати максимальний захист цього права в усіх сферах, зокрема під час здійснення кримінального провадження.

Однак специфіка цієї сфери як системи процесуально-правових зв'язків між різними учасниками кримінального провадження впливає на підходи до обробки та захисту персональних даних осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві. Необхідність забезпечення балансу між публічними та приватними інтересами у цій сфері зумовлює виникнення проблем правового, етичного й організаційного характеру. Із розвитком та ускладненням порядку здійснення кримінального провадження, а також у зв'язку із суспільно-політичними та безпековими потрясіннями в країні ці проблеми лише загострюються. Слушно зауважується, що в умовах цифровізації кримінального провадження «технологічний розвиток спростив збір пер-

сональних даних, що викликало низку занепокоєнь щодо неправомірного використання таких даних у цифрову епоху» [1, с. 847]. Тому актуальним завданням науки і практики кримінального процесу є подальше вдосконалення підходів, форм і методів захисту персональних даних осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика використання, обробки та захисту персональних даних учасників кримінального провадження не належить до провідних напрямів науки кримінального процесу. Зазвичай її розглядають фрагментарно — у межах ширшого кола питань, що стосуються окремих засад кримінального провадження, статусу його учасників, здійснення процесуальних дій, доказування, а також гарантій прав людини. Це зумовлює недостатню глибину її наукового опрацювання та певну недосконалість правової регламентації, що, своєю чергою, спричиняє практичні проблеми й впливає на рівень захисту прав особи. Водночас, попри це, науковці поступово розвивають відповідні дослідження, висвітлюючи окремі аспекти цієї тематики.

Зокрема, можна відзначити, що доволі змістовно питання обробки персональних даних учасників кримінального провадження розглянуто у праці Л. Ц. Циколії «Поняття, зміст персональних даних та особливості їх обігу у кримінальному провадженні». У цій роботі досліджено поняття «персональні дані», виокремлено їх характерні ознаки та визначено особливості обігу в кримінальному провадженні. Позитивною рисою праці є те, що в ній акцентовано увагу на необхідності здійснення обробки

персональних даних у кримінальному провадженні з дотриманням вимог як кримінального процесуального законодавства, так і законодавства про захист персональних даних [2]. Отже, актуальними залишаються питання напрямів використання персональних даних під час кримінального провадження, а також удосконалення правових засад їх використання.

Певним аспектом використання персональних даних під час кримінального провадження є забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві. Зокрема, у праці Я. О. Тализіної та І. А. Тітка досліджено питання процесуального порядку застосування до учасників кримінального провадження такого заходу безпеки, як забезпечення конфіденційності відомостей про особу, а також звернуто увагу на відсутність єдиного алгоритму проведення процесуальних дій у суді за участю осіб, яким змінено персональні дані [3]. Цей напрям використання персональних даних, особливо в умовах воєнного стану, необхідності ефективного розслідування воєнних злочинів і злочинів проти людяності, стає дедалі більш актуальним.

Я. О. Береський та В. В. Мурадов у своїй статті приділили увагу питанням захисту персональних даних у ЄС та Україні в умовах кримінального судочинства. Зокрема, вони слушно зазначають, що ця сфера є сферою підвищеного ризику через значну концентрацію чутливої інформації. Авторами також визначено ключові загрози, зокрема несанкціоноване поширення даних під час їх зберігання на персональних пристроях, пересилання дактилоскопіч-

них матеріалів у паперовій формі та використання інформації під час судових засідань, а також запропоновано засоби мінімізації відповідних ризиків [4]. Відповідно можна констатувати, що розвиток форм і методів, а також процесуального порядку здійснення кримінального провадження вимагає пошуку адекватних способів захисту персональних даних.

І. Г. Каланча, досліджуючи питання організаційних аспектів роботи з доказами в електронній формі у кримінальному процесі України, звертає увагу на недоліки організаційної готовності суб'єктів кримінального провадження до такої роботи. Зокрема, авторка наголошує на важливості належного зберігання електронних доказів і контролю доступу до них, що потребує відповідного нормативного врегулювання та технологічного забезпечення [5]. Варто зазначити, що значний обсяг цифрових доказів містить інформацію про особисте та сімейне життя учасників кримінального провадження, яка має бути належним чином захищена.

Дотичними до проблематики захисту персональних даних осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві як різновиду інформації з обмеженим доступом, є праці І. В. Гловюк «Таємниця досудового розслідування та свобода вираження поглядів (на прикладі рішення ЄСПЛ «Sellami v. France»)» та «Питання ознайомлення з матеріалами досудового розслідування у контексті практики ЄСПЛ» [6; 7]. Авторка приділяє увагу дослідженню питань, що виникають у зв'язку з доступом до відомостей досудового розслідування та забезпеченням їх нерозголошення, а також питанням ознайом-

лення учасників кримінального провадження з матеріалами досудового розслідування відповідно до ст. 221 та 290 КПК України, частина яких може містити персональні дані.

Хоча проблематика персональних даних у кримінальному провадженні дедалі більше перебуває у фокусі уваги науковців, проаналізовані праці свідчать, що захист персональних даних осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві, залишається актуальною проблемою сучасного кримінального процесу України, яка потребує подальшого належного вирішення.

Постановка завдання. Метою наукової статті є обґрунтування важливості питання забезпечення захисту персональних даних учасників кримінального провадження як окремої проблеми, що потребує вирішення, а також формулювання загальних підходів до виявлення правових прогалин і пошуку шляхів їх усунення.

Виклад основного матеріалу. Персональні дані під час здійснення кримінального провадження є невід'ємною складовою процесуальної діяльності. Вони по-різному відображаються в ній. Статус і роль цих даних зумовлені специфікою кримінального провадження як різновиду соціальної діяльності та особливої форми взаємодії, що виникає під час вирішення кримінально-правового конфлікту. Учасниками такої діяльності та взаємодії в переважній більшості випадків є фізичні особи як носії відповідних персональних даних або уповноважені посадові особи, які також, безперечно, є їх носіями. Отже, кримінальне провадження є сферою обігу персональних даних,

у якій вони доволі широко представлені.

Загалом, зважаючи на зміст завдань кримінального провадження, можна стверджувати, що значна частина з них тісно пов'язана з тими чи іншими характеристиками особи. Йдеться, зокрема, про захист особи від кримінальних правопорушень, охорону прав, свобод і законних інтересів учасників кримінального провадження. Окремо слід виокремити завдання щодо забезпечення притягнення кожного, хто вчинив кримінальне правопорушення, до відповідальності, недопущення обвинувачення чи засудження невинуватої особи, а також здійснення кримінального провадження таким чином, щоб жодна особа не була піддана необґрунтованому процесуальному примусу, а до кожного учасника застосовувалася належна правова процедура [8]. Це свідчить про важливу роль і місце персональних даних у змісті, способах, порядку та формах здійснення досудового розслідування і судового провадження.

Водночас фахівці зауважують, що попри розширення форм і способів використання персональних даних вони «стають багатоаспектнішими і, окрім допомоги в роботі та побуті, можуть слугувати для деякого інструментом порушення прав і свобод людини, зокрема права на приватність» [9, с. 4]. У кримінальному провадженні, яке, з-поміж іншого, ґрунтується на засадах верховенства права, законності, поваги до честі й гідності особи, такі порушення є недопустимими. Важливість проблеми захисту персональних даних у цій сфері пов'язана з істотним обмеженням конституційних прав і свобод людини, зокрема права на приват-

ність, а також із участю осіб із різним, іноді недостатньо чітко визначеним процесуальним статусом, що потребує належного забезпечення їх прав і законних інтересів [2, с. 236].

Отже, визнаючи персональні дані особливим явищем у змісті кримінальної процесуальної діяльності та складовою права особи на приватність, слід наголосити, що їх захист, а також належна правова процедура поводження з ними мають бути гарантовані кожному учасникові кримінального провадження.

Саме тому для досягнення мети дослідження доцільно з'ясувати зміст поняття «персональні дані», загальні вимоги до поводження з ними та можливі недоліки їх використання під час кримінальної процесуальної діяльності.

Легальне визначення поняття «персональні дані» наведено у ст. 11 Закону України «Про інформацію» та ст. 2 Закону України «Про захист персональних даних», де його тлумачать як «відомості чи сукупність відомостей про фізичну особу, яка ідентифікована або може бути конкретно ідентифікована» [10; 11]. На підставі аналізу цих положень можна виокремити такі характеристики цього поняття: сутність — сукупність відомостей, що ідентифікують або можуть ідентифікувати особу; форма існування — відомості, доступні для сприйняття; об'єкт — фізична особа; зміст — дані, що дають змогу ідентифікувати особу. У цьому визначенні основний акцент зроблено на ідентифікаційних властивостях персональних даних.

Важливим джерелом для розуміння цього поняття є також Конвенція про захист осіб у зв'язку з автоматизованою обробкою персональ-

них даних, яка визначає персональні дані як «будь-яку інформацію, що стосується визначеної або такої, яку можна визначити, особи» [12]. Отже, у цьому міжнародному акті акцент зроблено на інформаційній природі персональних даних як особливого виду відомостей, що забезпечують ідентифікацію особи. Зокрема зазначається, що ключовим у визначенні поняття «персональні дані» є поняття «ідентифікована особа», тобто така, яку можна безпомилково виокремити серед інших [9, с. 21]. Це має важливе значення, оскільки встановлення особи забезпечує уточнення складу учасників правовідносин, визначення їх правового статусу та, відповідно, впливає на характер і зміст заходів щодо забезпечення прав і свобод людини, зокрема права на приватність.

Таким чином, здатність персональних даних ідентифікувати особу є ключовим проявом їх ролі не лише як складової особистого та сімейного життя, а й як засобу індивідуалізації учасників кримінального провадження. Мова йде про те, що персональні дані виступають як засіб індивідуалізації, персоніфікації того «кожного», хто є носієм усіх прав та свобод людини. Саме завдяки такій ідентифікації особа набуває статусу конкретного підозрюваного, потерпілого чи свідка. У контексті досліджуваної проблематики ця властивість персональних даних має вирішальне значення, а тому потребує належного правового врегулювання, у тому числі в частині дотримання під час кримінального провадження вимог до їх обробки та захисту.

Щодо напрямів використання персональних даних, які слід враховувати з огляду на сферу їх реалізації

та, відповідно, встановлення вимог до обробки і захисту, варто звернути увагу на позицію Л. Ц. Циколії. Вона зазначає, що персональні дані використовуються у кримінальному провадженні за різними напрямками, зокрема для виконання його завдань, а також як різновид фактичних даних, що дають змогу встановити обставини, які підлягають доказуванню [2, с. 234–235]. Такий підхід дає можливість з'ясувати важливі з процесуальної точки зору роль і функції персональних даних у кримінальному провадженні.

Таке розуміння напрямів використання персональних даних та їх ролі у кримінальному провадженні зумовлює значний обсяг діяльності, пов'язаної з їх обробкою. Щодо дій із цими даними, варто підтримати думку Л. Ц. Циколії про те, що фактично кожна дія з персональними даними, визначена Законом України «Про захист персональних даних» як обробка, має свій аналог у кримінальному провадженні у вигляді процесуальних або технічних дій, які повинні здійснюватися з дотриманням вимог кримінального процесуального законодавства та законодавства про захист персональних даних [2, с. 236]. Це зауваження щодо правової регламентації використання персональних даних у кримінальному провадженні має особливе значення.

Зокрема, додаткові вимоги встановлено ст. 5 Конвенції про захист осіб у зв'язку з автоматизованою обробкою персональних даних, а також ст. 6 і 7 Закону України «Про захист персональних даних». Ці вимоги є гарантіями права особи на приватність і виступають засобами обмеження ступеня втручання держави в його реалізацію. Ці вимоги є

частиною механізмів їх захисту з урахуванням принципів законності, легітимної мети, пропорційності та мінімізації втручання у приватне життя особи, що витікають з аналізу відповідних статей Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод та практики її застосування та інших актів у цій сфері [9, с. 99]. З огляду на особливості, наслідки, обсяги та способи здійснення кримінального провадження такі дані мають бути належним чином захищені. Зокрема зазначається, що обов'язковою умовою їх використання є забезпечення належного захисту відповідно до чинних нормативно-правових актів [2, с. 236].

Отже, питання обробки та захисту персональних даних учасників кримінального провадження регулюються через два взаємопов'язані рівні нормативно-правового впливу. Перший — це загальні правила, передбачені КПК України, які в різних аспектах регламентують питання обробки (наприклад, під час проведення слідчих (розшукових) дій) і захисту (зокрема, забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві) персональних даних. Другий рівень полягає в тому, що до обробки таких даних як специфічного об'єкта правового регулювання висуваються додаткові вимоги, зумовлені їх особливою правовою природою та значенням. Такі вимоги передбачено міжнародними договорами України та спеціальними актами національного законодавства у сфері захисту й обробки персональних даних.

Щодо сутності цих вимог, погодимося з О. О. Шарабуриною, що до міжнародно-правових керівних принципів захисту персональних

даних належать, зокрема: законність отримання, обробки та використання інформації; визначеність мети збору; обмеженість строків зберігання; точність даних; захист від випадкового чи несанкціонованого знищення, втрати або несанкціонованого доступу; гласність; право особи на доступ до персональної інформації; право на перевірку та внесення змін до своїх даних тощо [13, с. 72]. Відповідно, ці вимоги мають дотримуватися під час кримінального провадження всіма його учасниками, особливо державними органами та їх посадовими особами, які його здійснюють. Це зумовлено тим, що вони діють від імені та за дорученням держави, яка, своєю чергою, несе зобов'язання за відповідними міжнародними договорами у сфері захисту персональних даних.

Щодо форм реалізації зазначених вимог до обробки та захисту персональних даних у кримінальному провадженні, слід звернути увагу на позицію О. Явор, яка досліджувала поняття «сімейне життя» в інтерпретації Європейського суду з прав людини. Вона зазначає, що стаття 8 Конвенції, як негативний обов'язок держави, забороняє свавільне втручання у сімейне життя, допускаючи його лише за наявності законної мети, належної правової підстави та дотримання принципу пропорційності. Водночас на державу покладаються і позитивні обов'язки щодо забезпечення ефективної поваги до приватного та сімейного життя [14, с. 47].

Відповідно, для дізнавача, слідчого, прокурора, слідчого судді та суду у зв'язку з обробкою персональних даних під час кримінального провадження виникає комплекс вза-

ємопов'язаних обов'язків щодо їх належної обробки та захисту. Насамперед це обов'язок мінімізувати втручання в особисте та сімейне життя учасника кримінального провадження під час обробки його персональних даних, а також обов'язок вживати ефективних заходів для запобігання розголошенню такої інформації.

Хоча певною мірою ці вимоги закріплено у ст. 15 КПК України, аналіз інших положень цього Кодексу та практики його застосування свідчить, що засада невтручання у приватне життя, на жаль, не забезпечується і не реалізується повною мірою, як того вимагають Конституція України, Конвенція про захист осіб у зв'язку з автоматизованою обробкою персональних даних та Закон України «Про захист персональних даних». З цього приводу науковці зауважують, що держави нерідко можуть порушувати право на приватне життя під прикриттям законності. У зв'язку з цим питання контролю за обробкою персональних даних викликає низку правових проблем, а втручання у сферу персональних даних часто обґрунтовується необхідністю підтримання громадського порядку та забезпечення національної безпеки [1, с. 861].

Так, наприклад, фахівці зауважують, що з сайту «Реєстр судових рішень» можна отримати інформацію про місце проживання позивача та відповідача, прізвище, ім'я та по батькові представника сторони, ідентифікаційні коди, а також місцезнаходження майна, щодо якого виник спір. За допомогою цих відомостей можна ідентифікувати особу, хоча така інформація є персональними даними та використовується без від-

повідної згоди [15, с. 54]. На цій підставі робиться висновок, що неналежне використання персональних даних без повідомлення особи або належних правових підстав порушує права громадян [15, с. 55].

В іншому джерелі зазначається, що «навіть за наявності судового рішення на втручання межі дозволеної обробки часто не визначаються. Крім того, посилення на національну безпеку або економічний добробут не завжди є виправданими — особливо коли йдеться про дані, не пов'язані із самим злочином». Також підкреслюється, що «конфіденційна інформація у кримінальному провадженні нерідко стає доступною широкому колу осіб — без достатніх правових обмежень і без будь-якої відповідальності за її подальше розголошення» [16].

Каланча І. Г., зокрема, звертає увагу на те, що ст. 290 КПК України зобов'язує сторону обвинувачення відкривати всі матеріали досудового розслідування, включно з цифровими даними. Водночас у чинному КПК України відсутній механізм обмеження доступу до інформації, яка не має доказового значення, що створює ризики порушення права на приватність. У зв'язку з цим українським є вдосконалення правового регулювання з урахуванням принципів пропорційності та захисту чутливих даних [5, с. 265].

Отже, проблема захисту персональних даних осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві, є доволі гострою та до кінця не вирішеною не лише у сфері кримінального, а й судочинства України загалом. Такі випадки не лише порушують право особи на приватність, а й перешкоджають належній реалізації її

процесуальних прав і виконанню процесуальних обов'язків, тобто ускладнюють повноцінну участь особи у кримінальному провадженні. Крім того, розголошення персональних даних і відсутність ефективних механізмів їх захисту іноді наражають учасників кримінального провадження на небезпеку. Такий стан речей не відповідає характеристиці національного кримінального провадження як провадження у демократичній, соціальній та правовій державі.

Висновки. Проведене дослідження засвідчує, що захист персональних даних осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві, поступово трансформується з допоміжного елементу процесуальної діяльності у самостійний і визначальний напрям забезпечення прав людини у кримінальному провадженні. Така трансформація зумовлена як об'єктивними процесами цифровізації кримінального процесу, так і ускладненням його змісту в умовах сучасних безпекових викликів, зокрема воєнного стану.

Встановлено, що персональні дані у кримінальному провадженні виконують багатофункціональну роль: вони є засобом ідентифікації учасників процесу, джерелом доказової інформації, умовою реалізації процесуальних прав та інструментом досягнення завдань кримінального провадження. Водночас їх правова природа безпосередньо пов'язана з правом особи на приватність, що обумовлює необхідність підвищеного рівня їх захисту та встановлення чітких меж допустимого втручання держави у приватну сферу особи.

Ключовим висновком є те, що пріоритет прав і свобод людини має

визначати зміст і межі кримінальної процесуальної діяльності, у тому числі у сфері обробки персональних даних. Навіть в умовах воєнного стану, коли об'єктивно розширюються повноваження держави, втручання у приватне життя особи може бути виправданим лише за умови дотримання принципів законності, легітимної мети, пропорційності та мінімізації втручання. Відступ від цих засад фактично нівелює фундаментальні гарантії прав людини та підриває довіру до системи кримінальної юстиції.

Аналіз наукових праць, чинного кримінального процесуального законодавства та практики його застосування свідчить про наявність системних проблем у сфері захисту персональних даних. До них належать: фрагментарність правового регулювання, відсутність чітких процедур обмеження доступу до чутливої інформації, надмірна відкритість окремих процесуальних даних, а також недостатній рівень контролю за їх використанням. Особливу небезпеку становить поширення персональних даних без належних правових підстав, що не лише порушує право на приватність, а й створює ризики для безпеки учасників кримінального провадження.

Як пропозиції щодо пошуку шляхів до усунення вказаних недоліків вбачається доцільним: 1) у теоретичному плані – продовжити опрацювання та сформулювати у науці кримінального процесу концепцію персональних даних його учасників як самостійного об'єкта наукового дослідження та процесуально-правового захисту, що відображує їх інформаційну природу, невід'ємний зв'язок з правом особи на приватність, одно-

часно поєднуючи у собі безумовний пріоритет прав людини над інтересами кримінального переслідування; 2) у нормативно-правовому плані – удосконалити кримінальне процесуальне законодавство шляхом деталізації процедур обробки персональних даних (збирання, доступ, використання, розкриття, зберігання тощо), впровадження механізмів обмеження доступу до конфіденційної інформації про особу, що не має доказового значення, а також обов'язкової анонімізації даних у відкритих джерелах у поєднанні з впровадженням міжнародних стандартів захисту персональних даних; 3) в організаційному плані – запровадити на рівні уповноважених державних органів ефективні механізми контролю за обігом персональних даних у кримінальному провадженні, включаючи контроль доступу до таких даних, підвищення рівня інформаційної безпеки досудового розслідування та судового розгляду, здійснення професійної підготовки уповноважених осіб органів дізнання, досудового слідства, прокуратури та суду, що особливо актуально в умовах воєнного стану.

Як вбачається, забезпечення належного захисту персональних даних особи у кримінальному провадженні як невід'ємної складової права особи на приватність слід розглядати як умову існування та дії у кримінальному провадженні засади верховенства права. І саме здатність держави гарантувати ефективний захист приватності особи навіть за умов підвищених безпекових загроз виступає критерієм її правової зрілості та відповідності європейським стандартам прав людини.

Список використаних джерел

1. Tareq Al-Billeh, Ali Al-Hammouri, Tawfiq Khashashne, Mohammad Al Makhmari, Hamad Al Kalbani Digital Evidence in Human Rights Violations and International Criminal Justice. *Journal of Human Rights, Culture and Legal System* ISSN 2807-2812 Vol. 4, No. 3, November 2024, pp. 842–871 <https://doi.org/10.53955/jhcls.v4i3.446>
2. Циколія Л. Ц. Поняття, зміст персональних даних та особливості їх обігу у кримінальному провадженні. *Юрид. наук. електрон. Журнал*. 2025. № 6. С. 233-237. DOI <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2025-6/47>
3. Тализіна Я. О., Тітко І. А. Забезпечення конфіденційності відомостей про особу, яка бере участь у кримінальному провадженні: окремі проблеми та шляхи їх вирішення. *Проблеми законності*. 2021, Вип. 153. С.104–118
4. Yaroslav Bereskyi, Valentyn Muradov Personal data protection in the criminal process: experience of the European Union and realization in Ukraine. *Visegrad Journal on Human Rights*. 2018/ (volume 2). P.12–18.
5. Каланча І. Г. Організаційні аспекти роботи з доказами, що мають електронну форму в кримінальному процесі України. *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету*. 2025. Том 4 № 90. С. 258–266. DOI <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2025.90.4.36>
6. Гловюк І. В. Таємниця досудового розслідування та свобода вираження поглядів (на прикладі рішення ЄСПЛ “Sellami v. France”). *Нове українське право*. 2022. Випуск 6. Том 1. С. 81–87. DOI: 10.51989/NUL.2022.6.1.11
7. Гловюк І. В. Питання ознайомлення з матеріалами досудового розслідування у контексті практики ЄСПЛ. *Вісник Південного регіонального центру Національної академії правових наук України*. 2018. №15. С. 151–159.
8. Кримінальний процесуальний кодекс України : Кодекс, Закон України від 13 квітня 2012 року № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text> (дата звернення: 03.11.2025).
9. Бем М. В., Городиський І. М., Саттон Г., Родіоненко О. М. Захист персональних даних: Правове регулювання та практичні аспекти: науково-практичний посібник. К.: К.І.С., 2015. 220 с.
10. Про інформацію: Закон України від 2 жовтня 1992 року № 2657-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text> (дата звернення: 03.11.2025).
11. Про захист персональних даних : Закон України від 1 червня 2010 року № 2297-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17#Text> (дата звернення: 03.11.2025).
12. Конвенція про захист осіб у зв'язку з автоматизованою обробкою персональних даних : Конвенція, Міжнародний документ Рада Європи від 28.01.1981. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_326#Text (дата звернення: 03.11.2025).
13. Шарабурина О.О. Проблеми правового захисту персональних даних як відомостей з обмеженим доступом. *Вісник НТУУ «КПІ». Політологія. Соціологія. Право*. Випуск 4(16)2012. С. 71–74.
14. Явор О. «Сімейне життя» в інтерпретації Європейського суду з прав людини. *Підприємництво, господарство і право*. 2019. № 10. С. 44-51. DOI <https://doi.org/10.32849/2663-5313/2019.10.08>
15. Дяковський О. С. Визначення поняття персональних даних як правової категорії: сучасні проблеми та шляхи вирішення. *Інформація і право*. 2017. № 3. С. 51–56.
16. Полотнянко О., Калаченковою К. Персональні дані у кримінальному процесі: де межа допустимого втручання? (Матеріали за результатами круглого столу Комітету НААУ з питань захисту прав людини). URL: <https://unba.org.ua/news/10490-personal-ni-dani-u-kriminal-nomu-procesi-de-mezha-dopustimogo-vtruchannya.html> (дата звернення: 03.11.2025).

Holubov A., PhD in Law, Senior Scientist Researcher, Associate Professor of National Aerospace University «Kharkiv Aviation Institute»
ORCID:0000-0001-8608-4206

Protection of Personal Data of Individuals Participating in Criminal Proceedings

The article provides a comprehensive analysis of the problems of protecting personal data of persons participating in criminal proceedings, taking into account modern challenges related to improving the forms and procedure of criminal proceedings, its digitalization and expanding the volume of information about individuals. It is substantiated that personal data of participants in criminal proceedings constitute a special category of information, the processing of which requires increased legal guarantees in view of the need for proper implementation of the right to privacy, ensuring conditions for the exercise of procedural rights by participants in the proceedings, as well as minimizing the risks of illegal disclosure of such information.

The characteristics and content of the concept of “personal data” are analyzed, as well as the current legislation of Ukraine in the field of their protection in criminal proceedings. Based on the analysis of scientific publications and international standards, in particular European approaches to the protection of personal data, their role in the criminal process is determined and the importance of their proper protection is emphasized. The main problems of law enforcement, regulatory gaps and challenges in the field of personal data protection of persons participating in criminal proceedings are identified. The conclusion is made about the need to improve procedural mechanisms for their protection, taking into account the principles of legality, legitimate aim, proportionality and minimization of interference with private life, as well as relevant requirements for the processing of personal data.

It is proposed to consider the issue of personal data protection in criminal proceedings as an independent direction for further improvement of legal regulation and law enforcement practice in this area.

Keywords: *criminal proceedings, right to privacy, information with limited access, confidential information, personal data, participants in criminal proceedings, implementation of procedural rights, protection of human rights, safety of participants in criminal proceedings.*